

12-1-2561

ปัจจัยในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษาความรักควา...

มนทกานต์ รอดคล้าย

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm>

Part of the [Demography, Population, and Ecology Commons](#)

Recommended Citation

รอดคล้าย, มนทกานต์ (2561) "ปัจจัยในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษาความรักควา...", *Journal of Demography*. Vol. 34: Iss. 2, Article 2.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jdm/vol34/iss2/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Demography by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ปัจจัยในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย กรณีศึกษาความรักความเข้าใจในครอบครัว ลักษณะประชากรของพ่อแม่และเวลา

มนทกานต์ รอดคล้าย¹

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าของสังคมเกิดจากการมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังที่สำคัญของสังคมและประเทศชาติในอนาคต การสร้างเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ ต้องเกิดจากรักความเข้าใจในครอบครัว เพราะครอบครัวเป็นสถานที่แห่งแรกที่เริ่มให้ประสบการณ์ชีวิตแก่มนุษย์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของชีวิตในวัยเด็กจนถึงวัยรุ่น (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2560) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับความรักอย่างเหมาะสมประกอบกับความเข้าใจจากครอบครัว จะทำให้เด็กมีโอกาสเติบโตและพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานที่ทำให้เด็กมีแนวโน้มที่จะพัฒนาและเติบโตอย่างมีคุณธรรมในอนาคต (ประเวศ วะสี, มปป. อ้างถึงในโพธิพันธ์ พานิช, 2544)

การเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพในอนาคต เด็กจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 7 ประการ โดยผลการศึกษาของวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558) พบว่า เยาวชนไทยจัดอยู่ในกลุ่มศักยภาพเพียง 4 ด้าน คือ 1. การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ 2. การมีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน 3. การรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และ 4. การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น แต่ยังมีกลุ่มคุณภาพต่ำอีก 3 ด้าน คือ 1. ความผูกพันในครอบครัว 2. สุขภาพและพลานามัยที่แข็งแรงและ 3. การรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งพบว่าประเด็นคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นส่วนหนึ่งของความผูกพันในครอบครัวมีบางด้านบกพร่องหรือมีแนวโน้มจะบกพร่องและอาจนำไปสู่ปัญหาของคุณภาพเด็กและเยาวชนในอนาคตได้ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรักความเข้าใจในครอบครัวและการดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองที่เป็นผู้ให้คำแนะนำด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก

อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ในครอบครัวส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะของครอบครัวด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะส่วนบุคคลของพ่อแม่ไม่ว่าจะเป็น อายุ การศึกษา และอาชีพของพ่อแม่ รวมทั้งความรักความเข้าใจในครอบครัวซึ่งส่งผ่านการให้เวลาและการใช้เวลาของพ่อแม่แก่ลูก พ่อแม่

¹ วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มีอายุเหมาะสม มีการศึกษาที่ดี และประกอบอาชีพบางอาชีพจะมีโอกาสจัดระบบการใช้เวลาได้ดีกว่าบางอาชีพ รวมทั้งโดยพื้นฐานของบางอาชีพอาจมีความรู้สูงมีโอกาสศึกษาเรียนรู้และประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงดูลูกได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้กระทำอย่างต่อเนื่องจะถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของพัฒนาการเด็ก (เกษม ตันติพิลาชีวะ, 2540) เพราะการได้รับความรักความเข้าใจจากสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่วัยเริ่มต้นของชีวิตอย่างต่อเนื่องและมีความสม่ำเสมอจะทำให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพและลดปัญหาต่างๆ ที่อาจประสบในช่วงวัยรุ่น (Gray, 1977)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลของลักษณะประชากรของพ่อแม่ และเวลาในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย การวิจัยนี้จึงได้ศึกษาอิทธิพลของความรักความเข้าใจในครอบครัวอันเป็นสิ่งแวดล้อมแรกในชีวิตของเด็กและเยาวชนในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรม โดยเน้นลักษณะประชากรของพ่อแม่ด้านอายุ การศึกษา อาชีพ และ การใช้เวลาและการใช้เวลาในครอบครัวกับคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย

ทบทวนวรรณกรรม

คุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนมักได้รับการเสริมสร้างจากครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีความรักความเข้าใจต่อกัน Hartup (1989) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่เรียนรู้ผ่านครอบครัวโดยการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมและ Damon (1988) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของพ่อแม่ว่าถ้าพ่อแม่ทำให้เด็กดูเป็นตัวอย่าง เคารพในตัวเด็ก และถ่ายทอดความคิดที่ดีอยู่เสมอจะทำให้เด็กได้แนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้อง แม้เด็กจะพบกับสถานการณ์ล่อแหลมเพียงใดก็ตาม ซึ่งในประเด็นนี้ อมรวิรัช นาครทรรพ (2548) ก็ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ในครอบครัวว่าเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ครอบครัวสามารถกล่อมเกลาเด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมมีค่าต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Popenoe (1998) ที่เห็นว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวทำให้พ่อแม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวและความเชื่อที่ดีผ่านตัวลูกได้ รวมทั้ง Laible & Thompson (2000) ก็ได้สนับสนุนเรื่องนี้ว่าความสัมพันธ์ในครอบครัวที่แน่นแฟ้นทำให้มีการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจของเด็กได้ดี

ความสัมพันธ์ในครอบครัวส่งผลให้รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กมีลักษณะที่หลากหลายตามมิติของการควบคุมและมิติของการตอบสนองความต้องการของเด็ก Baumrind (1971) ได้นำเสนอวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ 4) การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวจะครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการมีพฤติกรรมที่สมวัยของเด็ก การกำหนดกฎระเบียบ

และวินัย ความรักความอบอุ่น การสื่อสาร และการส่งเสริมให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งผู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เกิดขึ้นโดยมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูอย่างไร ขึ้นอยู่กับลักษณะประชากรของพ่อแม่เป็นปัจจัยสำคัญด้วย

อายุของพ่อแม่ผู้ปกครอง เป็นสิ่งที่มีความหลากหลาย การเป็นพ่อแม่และผู้ปกครองสามารถเกิดขึ้นได้หลายช่วงอายุ โดยผู้หญิงสามารถเริ่มเป็นแม่ได้ตั้งแต่การมีประจำเดือนครั้งแรก หรือเรียกได้ว่าการมีร่างกายเติบโตพร้อมที่จะมีลูก ในขณะที่ผู้ชายเมื่อมีความพร้อมทางร่างกายในวัยที่เหมาะสมก็สามารถมีสถานะเป็นพ่อได้เช่นกัน ดังนั้นพ่อและแม่เองสามารถมีอายุต่างกันมากหรือมีอายุใกล้เคียงกันเพียงไม่กี่ปี และอายุของพ่อแม่สามารถคาดเดาความสามารถในการเลี้ยงดูลูกได้ เช่น หากพ่อแม่มีลูกเมื่ออายุมากเนื่องจากแต่งงานช้า ลูกส่วนใหญ่จะมีคุณภาพมากกว่าพ่อแม่ที่อยู่ในวัยเยาว์ เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านฐานะและความมั่นคงทางอารมณ์ แต่อย่างไรก็ตามอาจมีความบกพร่องด้านการสื่อสารกับลูก ในขณะที่พ่อแม่ซึ่งมีลูกเมื่อมีอายุน้อยซึ่งเป็นผลมาจากการมีเพศสัมพันธ์เร็วทำให้มีลูกก่อนวัยอันควร อาจไม่พร้อมที่จะดูแลลูกเท่าที่ควร จึงมักจะพบว่าคุณภาพของลูกต่ำกว่า (ปวีณภัทร นิธิตันตวิวัฒน์ และขวัญใจ เพทายประกายเพชร, 2559)

การศึกษาของพ่อแม่ผู้ปกครอง เนื่องจากหากบุคคลต้องดำรงสถานะการเป็นพ่อแม่ตั้งแต่วัยเยาว์หรือยังอยู่ในวัยที่ควรจะศึกษาหาความรู้ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้รับการศึกษาและขัดเกลาตามระบบในปริมาณที่น้อยกว่าบุคคลที่มีลูกหลังมัธยมศึกษาปี 6 หรือปริญญาตรีขึ้นไป โดยการศึกษาในโรงเรียนหรือระบบการศึกษาพื้นฐานจะทำให้แต่ละคนได้รับความรู้ทางวิชาการและความรู้ทางด้านสังคม เนื่องจากจะมีโอกาสได้เข้าสู่สังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่น เช่น เพื่อนหรือครูอาจารย์ ที่เป็นบุคคลนอกเหนือจากคนในครอบครัว ทำให้ได้เรียนรู้และสามารถนำไปถ่ายทอดต่อไปสู่ลูกหลานได้ในอนาคต ดังนั้นการศึกษาที่พ่อแม่ได้รับนอกจากจะส่งผลต่อตัวตนของพ่อแม่เองแล้ว ยังจะส่งผลถึงความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สู่ลูกในอนาคตด้วยเช่นกัน (ศุภาศิริ การิกกาญจน์, 2541)

อาชีพของพ่อแม่ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรักความเข้าใจในครอบครัวและการเลี้ยงดูลูกซึ่งจะมีอิทธิพลต่อเด็ก อาชีพมีส่วนทำให้สามารถจัดสรรเวลาดูแลเด็กได้เหมาะสมเพราะมีความสำคัญต่อพฤติกรรมของลูก หากพ่อแม่มีงานประจำก็สามารถจัดสรรเวลาได้เหมาะสมและเป็นการแสดงบทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่ชัดเจนของพ่อแม่อีกด้วย (พิยชอล มะหะหมัด, ปราวณี ทองคำ และมารุต คำชะอม (2551) ซึ่งโดยหลักการแล้วพ่อแม่มีความสำคัญในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก พ่อแม่ทำให้ลูกดู เคารพในตัวเด็กและถ่ายทอดอยู่เสมอจะทำให้เด็กได้แนวคิดด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้อง แม้ว่าจะต้องเจอสถานการณ์ที่ล่อแหลมเพียงใดก็ตาม (Stepp, 2013) แต่ในอีกมุมหนึ่งหากพ่อแม่บางคนทำงานมากจนเกินไปในสภาพการแข่งขันทางการทำงานที่

สูงขึ้น ก็อาจทำให้มีเวลาที่ฉายทอดหรือดูแลเด็กและเยาวชนในความดูแลน้อยลง จนทำให้ขาดการปลูกฝังทางด้านมารยาทพื้นฐานไปจนถึงเรื่องอื่นๆ ในชีวิต

ในส่วนของเวลาก็นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการสร้างความรักความเข้าใจในครอบครัวซึ่งจากกรอบแนวคิดในการศึกษามี 8 ประการ คือ ความรัก ความเข้าใจ การให้เวลา การใช้เวลา การเลี้ยงดู ปริมาณการพูดสื่อสาร การพูดคุยปรึกษา และความสุข (กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558) โดยการให้เวลาและการใช้เวลามีผลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน โดยถ้าเราสอนลูกเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมตั้งแต่เด็ก เด็กจะเติบโตไปด้วยกันกับสิ่งนั้นและไม่แยกจากสิ่งที่สอนอีก (Proverbs 22: 6) การใช้เวลาร่วมกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้จะทำให้สามารถดูแลเอาใจใส่เด็กได้ รวมไปถึงการอยู่ร่วมในสถานการณ์ที่ล่อแหลมเพื่อช่วยแนะนำให้แก่เด็กได้ในเวลาที่ต้องการ (Stepp, 2013) และยิ่งหากทำอย่างต่อเนื่องพัฒนาจิตสำนึกให้เด็กตั้งแต่อายุน้อยทำได้โดยแม่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกด้วยการให้ความรัก ความใกล้ชิด ความอบอุ่น จะส่งผลต่อการเรียนรู้จริยธรรมของเด็ก (Laible & Thompson, 2000) นอกจากนี้การใช้เวลาที่มีประโยชน์สูงสุดจะต้องหมายรวมถึงการใช้เวลาที่มีคุณภาพด้วย

การให้เวลา ปัจจุบันพบว่าครอบครัวให้เวลา 7 - 10 ชั่วโมงต่อวันกับลูกซึ่งทำให้เกิดบรรยากาศที่ห่างเหินในครอบครัว (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2554) การให้เวลานับว่าสำคัญมาก การไม่มีเวลาจากครอบครัวนำไปสู่พฤติกรรมที่มีแนวโน้มจะผิดคุณธรรมจริยธรรมของเด็กได้ (กัญญนันท์ ภัทรสรณ์ศิริ, 2554) ซึ่งสุนันทา พลับแดง (2558) มีข้อค้นพบเช่นเดียวกันว่า พ่อแม่ที่มีเวลาน้อยจะมีโอกาสที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมเสี่ยงของลูกได้ช้าลง ทำให้ลูกมีข้อบกพร่องทางคุณธรรมมากขึ้น อย่างไรก็ตามการให้เวลาจะต้องเชื่อมโยงกับการใช้เวลาที่มีคุณภาพด้วย

การใช้เวลา เป็นเรื่องที่สำคัญมากเพราะแม้จะให้เวลามากแต่การใช้เวลาไม่มีคุณภาพจะไม่มีผลทำให้คุณธรรมจริยธรรมของเด็กสูงขึ้น การใช้เวลาที่ดีย่อมส่งเสริมบรรณาคีให้ทุกวันเป็นวันครอบครัว ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (2560) และสุนันทา พลับแดง (2558) เสนอว่าต้องใช้เวลาทำกิจกรรมในครอบครัวร่วมกันและการทำกิจกรรมระหว่างกันนั้นนั้นจะต้องมีความสร้างสรรค์ประกอบอยู่ด้วย การใช้เวลาที่ดีย่อมสัมพันธ์กับการสื่อสารด้วยดังที่ Steps (2013) กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีและใช้เวลาด้วยกันอย่างเป็นประโยชน์ จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเพื่อลดพฤติกรรมเชิงลบและเสริมพฤติกรรมเชิงบวก โดยสุนันทา พลับแดง (2558) ได้เน้นย้ำว่า การสื่อสารที่พ่อแม่แสดงออกอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงความรู้สึกต่างๆ เช่น ชมเชย ว่ากล่าวตักเตือน แสดงความยินดี หากการสื่อสารมีความจริงจังตรงตามที่ต้องการ เด็กจะสนใจและรับฟัง จึงกล่าวได้ว่า การ

สื่อสารเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้การใช้เวลาแต่ละคน มีคุณภาพนั่นเอง Bindah & Othman, 2012) และหากให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นการใช้เวลาที่ดีครอบครัวจะต้องร่วมลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังจะทำให้เด็กเรียนรู้คุณธรรมได้มากขึ้น (สุนันทา พลับแดง 2558)

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าการทำความเข้าใจลักษณะประชากรของพ่อแม่ และเวลาในการอบรมเลี้ยงดูลูกจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและน่าจะมีผลกระทบต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

ข้อมูลที่ศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทย พ.ศ. 2558: ตามกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนตามแนวทางของคุณลักษณะเด็กและเยาวชนที่พึงประสงค์ 7 ประการตามมาตราที่ 6 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.2550

ประชากรและตัวอย่าง มีกลุ่มประชากร คือประชากรเชื้อชาติไทยที่มีอายุระหว่าง 12-25 ปี คร่าวเรือนละ 1 ราย ซึ่งมีจำนวนประชากรตัวอย่างทั้งหมด 7,938 ราย ซึ่งผ่านการคัดเลือกจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ครบสมบูรณ์ตามข้อกำหนดการวิจัย ซึ่งตัวแปร ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. ตัวแปรตาม ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรตาม 1 ตัวแปร คือ คุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน คือ คะแนนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งมาจากความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระทำผิดด้านคุณธรรม โดยสามารถตอบคำถามได้ 3 แบบ คือ 1)ยอมรับ/รับได้ 2)ไม่ยอมรับ/รับไม่ได้ 3)ไม่แน่ใจ/ตัดสินใจไม่ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการให้คะแนน การตอบคำถามทั้ง 3 แบบ ดังนี้ 1)ยอมรับ/รับได้ = 0 คะแนน 2)ไม่ยอมรับ/รับไม่ได้ = 2 คะแนน 3)ไม่แน่ใจ/ตัดสินใจไม่ได้ = 1 คะแนน จะทำให้การตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ มีคะแนนตั้งแต่ 0-14 คะแนน 2. ตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ ตัวแปรปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัว ตัวแปรลักษณะเด็กและเยาวชนและตัวแปรลักษณะผู้ปกครอง โดยให้ความสำคัญกับตัวแปร อายุ การศึกษา และอาชีพของพ่อแม่ การใช้เวลากับครอบครัว การใช้เวลากับครอบครัว

ในการวิจัยครั้งนี้มีการนิยามศัพท์เฉพาะดังต่อไปนี้

คุณธรรมจริยธรรม คือการประพฤติปฏิบัติที่เน้นสิ่งดีงาม ถูกต้องตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคม

เด็ก คือบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ (พรบ.ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ)

เยาวชน คือบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์ (พ.ร.บ. ส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ)

ครอบครัว คือหน่วยพื้นฐานทางสังคมที่เล็กที่สุด ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ต่อกันทางสายโลหิต การแต่งงานหรือการเป็นพ่อแม่หรืออนุตรบุญธรรม โดยทางประชากรศาสตร์ได้ให้ความสนใจขนาดครอบครัว (Family Size) ซึ่งวัดด้วยจำนวนบุตรที่คู่สมรมี

ความรักความเข้าใจในครอบครัว คือความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวซึ่งประกอบด้วยหลายมิติ ได้แก่ ความรัก ความเข้าใจ การให้เวลาแก่ครอบครัว การใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกัน การเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ ความสุข การพูดคุยสื่อสารและคนที่เด็กพูดคุยปรึกษา

การให้เวลา คือ เวลาที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีให้กับบุตรเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว โดยการติดต่อสื่อสาร หรือมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

การใช้เวลา คือ เวลาที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองใช้ไปกับการทำกิจกรรมร่วมกับบุตร โดยการใช้เวลาดังกล่าวเป็นไปเพื่อการอบรมเลี้ยงดู แนะนำ สั่งสอน รวมทั้งให้คำปรึกษาและร่วมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และนำเสนอด้วยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ด้วยอัตราร้อยละและตัวแปรระดับเชิงตัวเลข โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแสดงลักษณะทั่วไป และความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างปัจจัยด้านความรักความเข้าใจ ปัจจัยลักษณะเด็กและเยาวชน และปัจจัยลักษณะผู้ปกครองกับคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนในเบื้องต้น ซึ่งได้ผ่านการทดสอบ Multicorrelation ตามความเหมาะสม โดยอธิบายเฉพาะตัวแปรในกรณีศึกษาที่สนใจเป็นหลัก ได้แก่ ลักษณะประชากรของพ่อแม่ (อายุ/การศึกษา/อาชีพ) และเวลาในครอบครัว

จากนั้นใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression) เนื่องจากตัวแปรตามมีลักษณะเป็นคะแนนระดับช่วง โดยนำเสนอผลด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient) และค่าความน่าจะเป็น (P-Value) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์และการมีอิทธิพลคุณธรรมจริยธรรมที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการแปลงค่าตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) เพื่อให้ข้อมูลเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิจัยและกรอบแนวคิดของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทั่วไป

ตารางที่ 1 ลักษณะประชากรของพ่อแม่ของเด็กและเยาวชน

คุณลักษณะทั่วไป	ร้อยละของพ่อ	ร้อยละของแม่
อายุ (ปี)		
25-34	1.49	3.62
35-44	24.74	35.12
45-54	50.69	47.62
55-64	21.34	12.87
65-74	1.60	0.77
75-84	0.12	-
85-94	0.03	-
รวม	100	100
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ไม่เคยศึกษา	0.11	0.24
ประถมศึกษา	60.39	62.60
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	27.63	26.66
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่า	11.50	9.96
อื่นๆ	0.38	0.54
รวม	100	100
อาชีพการทำงาน		
ไม่ทำงาน	0.91	2.60
ข้าราชการ	7.92	4.49
พนักงานเอกชน	18.85	16.74
ค้าขาย	19.41	28.78
รับจ้าง	15.96	12.35
เกษตรกร	36.08	32.61
อื่นๆ	0.86	2.44
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ลักษณะประชากรของพ่อแม่ของเด็กและเยาวชนพบว่า ทั้งพ่อและแม่ของเด็กมีอายุ 45-54 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.69 และ 47.62 ตามลำดับ นอกจากนี้พ่อยังมีอายุ 35-44 ปี และ 55-64 ปี ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 24.74 และ 21.34 อีกทั้งยังมีพ่ออายุ 85-94 ปี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.03 ในขณะที่แม่มีอายุ 35-44 ปี และ 55-64 ปี เป็นจำนวนรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 35.12 และ 12.87 ตามลำดับ ในขณะที่แม่อายุ 65-74 ปี มีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.77

สำหรับระดับการศึกษานั้นทั้งพ่อและแม่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 60.39 และ 62.60 ตามลำดับ โดยมีพ่อแม่ที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าในสัดส่วนรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 27.63 และ 26.66 ตามลำดับ ในขณะที่พ่อแม่ที่ไม่เคยศึกษามีสัดส่วนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 0.11 และ 0.24 ตามลำดับ

อาชีพการทำงาน พ่อและแม่ของเด็กและเยาวชนประกอบอาชีพเกษตรกรสูงที่สุดคิดเป็นร้อยละ 36.08 และ 32.61 ตามลำดับ และประกอบอาชีพค้าขายในประมาณรองลงมา คิดเป็นร้อยละ 19.41 และ 28.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ระดับของการให้และใช้เวลาของพ่อแม่ในครอบครัวตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน

คุณลักษณะเกี่ยวกับเวลา	ร้อยละระดับของการให้และใช้เวลาของพ่อแม่ในครอบครัว ตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชน					
	ไม่มี เลย	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	รวม (จำนวน)
การให้เวลา	1.02	4.52	20.78	45.90	27.79	100
การใช้เวลา	1.66	7.12	22.41	40.69	28.13	100

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับของการให้และใช้เวลาของพ่อแม่ในครอบครัวตามความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนพบว่าความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยการให้และใช้เวลาอยู่ในระดับมากมีปริมาณมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.90 และ 40.69 ตามลำดับ และระดับมากที่สุดในระดับรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 27.79 และ 28.13 ตามลำดับ โดยระดับไม่มีเลยมีปริมาณน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.02 และ 1.66 ตามลำดับ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบบจำลองสำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุของปัจจัยในครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนมีทั้งหมด 6 แบบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของอิทธิพลของปัจจัยต่างๆที่สนใจเมื่อมีการควบคุมปัจจัยที่ต่างกัน คือ แบบจำลองที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยลักษณะเด็กและเยาวชนกับปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน จากนั้นในแบบจำลองที่ 2 เพิ่มปัจจัยลักษณะประชากรของพ่อโดยควบคุมปัจจัยด้านประชากร แบบจำลองที่ 3 เพิ่มปัจจัยลักษณะประชากรของแม่โดยควบคุมปัจจัยด้านประชากร (โดยไม่ควบคุมปัจจัยลักษณะประชากรของพ่อ) แบบจำลองที่ 4 เพิ่มปัจจัยการให้เวลาโดยควบคุมปัจจัยด้านประชากร แบบจำลองที่ 5 เพิ่มการใช้เวลาโดยควบคุมปัจจัยอื่น และในแบบจำลองที่ 6 เพิ่มปัจจัยลักษณะประชากรของพ่อและแม่ การให้เวลา และการใช้เวลา (ใช้ข้อมูลเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีทั้งพ่อและแม่) โดยสาเหตุที่จำเป็นต้องแยกแบบจำลองที่ 3 และ 4 ออกจากกันนั้น เนื่องจากเด็กและเยาวชนบางคนมีเพียงข้อมูลของพ่อ และในบางกรณีมีเพียงข้อมูลแม่จึงแยกวิเคราะห์เพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

ทุกแบบจำลองมีปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติเหมือนกันคือ ความรักความเข้าใจ พุดคุยปรึกษาเพื่อน ภาคใต้ อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล เพศหญิง และอายุ

ในขณะที่ตัวแปร จำนวนสมาชิกในครอบครัว การศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและการทำงาน มีนัยสำคัญทางสถิติบ้าง ตามการควบคุมในแต่ละแบบจำลอง

แบบจำลองที่ 1 พบว่าปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวในแบบจำลองนี้ ประกอบด้วย ความรัก ความเข้าใจ การเลี้ยงดู ปริมาณการพุดคุยสื่อสาร และความสุข โดยเรียกว่า ปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัว (1)

แบบจำลองที่ 2 พบว่าลักษณะประชากรของพ่อไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลย ไม่ว่าจะป็นอายุ การศึกษา หรืออาชีพการทำงาน

แบบจำลองที่ 3 พบว่าลักษณะประชากรของแม่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติมีเพียงปัจจัยอาชีพ การงาน โดยอาชีพของแม่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติคือ พนักงานเอกชน ค้าขาย รับจ้างและเกษตรกร

แบบจำลองที่ 4 พบว่าการใช้เวลาในระดับมากที่สุดเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แบบจำลองที่ 5 พบว่าการใช้เวลาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แบบจำลองที่ 6 เพิ่มปัจจัยทั้งหมดที่การวิจัยครั้งนี้สนใจ อันได้แก่ ลักษณะประชากรของพ่อ และแม่ (อายุ, การศึกษา, อาชีพการทำงาน) โดยควบคุมตัวแปรลักษณะประชากรอื่น และสร้าง ปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวซึ่งประกอบด้วย ความรัก ความเข้าใจ การเลี้ยงดู ปริมาณ การพูดคุยสื่อสาร ความสุข ร่วมกับ การใช้เวลาและการใช้เวลา โดยเรียกว่า ปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัว (2) พบว่า นอกเหนือจากปัจจัยที่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกแบบจำลองนั้น เมื่อวิเคราะห์เฉพาะปัจจัยที่สนใจ อาชีพการทำงานของแม่อันได้แก่พนักงานเอกชนและค้าขายมี นัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุ

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์คุณธรรมจริยธรรม					
	แบบจำลอง ที่ 1	แบบจำลอง ที่ 2	แบบจำลอง ที่ 3	แบบจำลอง ที่ 4	แบบจำลอง ที่ 5	แบบจำลอง ที่ 6
ปัจจัยความรักความเข้าใจใน ครอบครัว (1)						ปัจจัยความรัก ความเข้าใจใน ครอบครัว (2)
ความรักความเข้าใจในครอบครัว	0.4481 ***(0.000)	0.4632 ***(0.000)	0.4359 ***(0.000)	-	-	0.4222 ***(0.000)
บุคคลที่เด็กพูดคุยปรึกษา						
ญาติพี่น้อง	-0.2255	-0.1396	-0.2025	-0.3402	-0.3102	-0.1811
คูรัก	-0.2201	-0.2578	-0.1768	-0.2889	-0.2616	-0.2142
เพื่อน	-0.6331	-0.6348	-0.6007	-0.7408	-0.6878	-0.6101
อื่นๆ	-0.0524	-0.0987	-0.1756	0.0415	0.0354	-0.3569
(baseline พ่อ แม่หรือผู้ปกครอง)	---	---	---	---	---	---
ปัจจัยลักษณะเด็กและเยาวชน						
ภาคกลาง	0.1072	0.1284	0.1772	0.0909	0.0747	0.1641
ภาคเหนือ	-0.0267	-0.0776	0.0670	-0.0085	-0.0215	-0.0370
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.1449	0.1156	0.2677	0.1691	0.1315	0.1924
ภาคใต้	0.4627	0.4080	0.5603	0.4802	0.4566	0.4653
(baseline กรุงเทพมหานคร)	---	---	---	---	---	---
นอกเขตเทศบาล	0.2830	0.2790	0.3344	0.2730	0.2817	0.3003
(baseline ในเขตเทศบาล)	---	---	---	---	---	---

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์ที่คุณธรรมจริยธรรม					
	แบบจำลอง ที่ 1	แบบจำลอง ที่ 2	แบบจำลอง ที่ 3	แบบจำลอง ที่ 4	แบบจำลอง ที่ 5	แบบจำลอง ที่ 6
เพศหญิง (baseline เพศชาย)	0.3415 ---	0.3381 ---	0.3466 ---	0.3639 ---	0.3549 ---	0.3428 ---
อายุ (ปี)	0.0812	0.0787	0.0811	0.0790	0.0818	0.0780
สมรส	-0.0165	0.0306	0.0169	-0.0274	-0.0464	0.0518
หม้าย/หย่า/แยก	-0.2635	-0.4215	-0.2256	-0.3444	-0.3514	-0.4167
อื่นๆ (baseline โสด)	-0.1171 ---	0.1737 ---	-0.0534 ---	-0.1585 ---	-0.1383 ---	0.1710 ---
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	-0.0941	-0.9974	-0.0975	-0.0926	-0.0971	-0.1010
อิสลาม	-0.0234	0.0943	0.0286	-0.0415	-0.0375	0.1127
คริสต์ (baseline พุทธ)	-0.3057 ---	-0.2186 ---	-0.5178 ---	-0.2263 ---	-0.220 ---	-0.3293 ---
ประถมศึกษา	2.0853	1.1513	1.5087	2.1156	2.1506	1.1781
มัธยมศึกษาและเทียบเท่า	2.6163	1.7368	2.0035	2.6716	2.7125	1.7496
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่า	2.5834	1.7250	1.9631	2.6864	2.7180	1.7453
อื่นๆ (baseline ไม่เคยได้รับการศึกษา)	2.5423 ---	2.4700 ---	1.9605 ---	2.5730 ---	2.3592 ---	2.5430 ---
ทำงาน (baseline ไม่ทำงาน)	-0.2218 ---	-0.1764 ---	-0.1472 ---	-0.2224 ---	-0.2154 ---	-0.1293 ---
อายุของพ่อ	-	-0.0064	-	-	-	-0.0093
การศึกษาของพ่อ						
ประถมศึกษา	-	-0.4929	-	-	-	-0.3147
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	-	-0.4114	-	-	-	-0.3172
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่า	-	-0.3963	-	-	-	-0.4231
อื่นๆ (baseline ไม่เคยได้รับการศึกษา)	- ---	-0.4591 ---	- ---	- ---	- ---	-0.5713 ---
อาชีพของพ่อ						
ข้าราชการ	-	-0.1469	-	-	-	-0.3441
พนักงานเอกชน	-	-0.0744	-	-	-	-0.3691
ค้าขาย	-	-0.0627	-	-	-	-0.2900
รับจ้าง	-	-0.0323	-	-	-	-0.1119
เกษตรกร	-	0.0467	-	-	-	-0.0161
อื่นๆ (baseline ไม่ได้ทำงาน)	- ---	-0.4316 ---	- ---	- ---	- ---	-0.6096 ---
อายุของแม่	-	-	0.0014	-	-	0.0055
การศึกษาของแม่						
ประถมศึกษา	-	-	-0.2438	-	-	-0.5637
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	-	-	-0.1064	-	-	-0.4231

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์คุณธรรมจริยธรรม					
	แบบจำลอง ที่ 1	แบบจำลอง ที่ 2	แบบจำลอง ที่ 3	แบบจำลอง ที่ 4	แบบจำลอง ที่ 5	แบบจำลอง ที่ 6
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าและสูงกว่า อื่นๆ (baseline ไม่เคยได้รับการศึกษา)	-	-	-0.0330	-	-	-0.2374
	-	-	0.3662	-	-	-0.0689
	----	----	----	----	----	----
อาชีพของแม่						
ข้าราชการ	-	-	0.4907	-	-	0.5405
พนักงานเอกชน	-	-	0.7430	-	-	0.7937
ค้าขาย	-	-	0.6613	-	-	0.6420
รับจ้าง	-	-	0.5473	-	-	0.4231
เกษตรกร	-	-	0.5275	-	-	0.3840
อื่นๆ (baseline ไม่ได้ทำงาน)	-	-	0.5090	-	-	0.4642
	----	----	----	----	----	----
การให้เวลา						
น้อย	-	-	-	-0.4364	-	-
ปานกลาง	-	-	-	-0.3106	-	-
มาก	-	-	-	-0.1290	-	-
มากที่สุด	-	-	-	-0.0037	-	-
(baseline ไม่มีเลย)	-	-	-	----	-	----
การใช้เวลา						
น้อย	-	-	-	-	0.2533	-
ปานกลาง	-	-	-	-	0.1922	-
มาก	-	-	-	-	0.6055	-
มากที่สุด	-	-	-	-	0.7293	-
(baseline ไม่มีเลย)	-	-	-	-	----	----
N	7,938	7,456	7,776	7,938	7,938	7,346
R ²	0.0312	0.0314	0.0314	0.0291	0.0291	0.0321
Prob>F	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000	0.0000

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, ***นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จากผลการวิจัยทุกแบบจำลองประกอบกัน โดยเน้นแบบจำลองที่ 6 เป็นหลัก สรุปได้ว่า ปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกแบบจำลอง โดยในแบบจำลองที่ 6 พบว่าเมื่อปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัว (2) เพิ่มขึ้น 1 คะแนนมีอิทธิพลต่อคะแนนคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน 0.4222 คะแนน นอกจากนี้ปัจจัยลักษณะประชากรของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน คือ อาชีพการทำงานของแม่ โดยอาชีพของแม่มี

ความสัมพันธ์กับคะแนนคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยเด็กและเยาวชนที่มีแม่ประกอบอาชีพพนักงานเอกชนและค้าขายมีคะแนนคุณธรรมจริยธรรมสูงกว่าเด็กและเยาวชนที่แม่ไม่ทำงาน เท่ากับ 0.7937 คะแนน และ 0.6420 คะแนน อีกทั้งเมื่อมีการควบคุมปัจจัยอื่นๆ และเน้นศึกษาเฉพาะลักษณะประชากรของพ่อแม่ทำให้เห็นว่าอาชีพการทำงานของแม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมมากขึ้นอีกด้วย

ในขณะที่ อายุและการศึกษาลับเป็นลักษณะประชากรของทั้งพ่อและแม่ซึ่งไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กในแบบจำลองใดเลย

เมื่อศึกษาเรื่องของกาให้เวลาพบว่า มีเพียงการใช้เวลาระดับมากและมากที่สุดเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ในสมการที่ 5) ในขณะที่กาให้เวลาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลย เมื่อแยกออกมาจากปัจจัยทางความรักความเข้าใจอื่นๆ แสดงให้เห็นว่า ความรักและความเข้าใจมีหลายมิติ เมื่อมีเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งอาจไม่ทำให้มีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมมากนัก เพราะกาให้และกาให้เวลาจะต้องร่วมกับมิติอื่นทางด้านความรักความเข้าใจด้วย จึงจะมีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า ความรักความเข้าใจในครอบครัวมีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย โดยการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมจะต้องผ่านการสร้างปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวร่วมกัน (Hartup, 1989) และส่วนหนึ่งของการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของลูกนั้นมาจากการปฏิบัติตนของพ่อแม่อันจะเป็นตัวอย่างและแนวทางในการถ่ายทอดความคิดที่ดีในแก่ลูก ซึ่งสอดคล้องกับอมรวิชัย นาคทรรพ (2548) ก็ได้กล่าวถึงครอบครัวว่าเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ครอบครัวสามารถกลมเกลียวเด็กและเยาวชนให้เป็นคนที่สมบูรณ์มีค่าต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ Popenoe (1998) และ Laible & Thomsom (2000) ที่เห็นว่าลักษณะทางประชากรหรือความเป็นตัวตนของพ่อแม่ส่งผลต่อความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราวและความเชื่อที่ดีผ่านตัวลูกได้

อาชีพของแม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของลูก จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าหากพ่อแม่มีงานประจำจะสามารถจัดสรรเวลาได้เหมาะสมและสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ในครอบครัวที่ชัดเจนของพ่อแม่ได้อีกด้วย (พิยชอล มะหะหมัด, ปราวณี ทองคำและมารุต คำชะอม, 2551) ซึ่งโดย

หลักการแล้วพ่อแม่มีความสำคัญในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก พ่อแม่ทำให้ลูกดูเคารพในตัวเด็กและถ่ายทอดอยู่เสมอจะทำให้เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้อง แม้ว่าจะต้องเจอสถานการณ์ที่ล่อแหลมเพียงใดก็ตาม (Stepp, 2013) จากผลการวิเคราะห์พบว่าอาชีพของแม่เป็นปัจจัยลักษณะพ่อแม่เพียงประการเดียวที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของลูก ซึ่งสอดคล้องตามที่ Shore (2001) ได้เน้นว่า แม่น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะการเลี้ยงดูของแม่กระตุ้นประสาทสัมผัสและการรับรู้ของเด็ก ในขณะที่ Laible & Thomsom (2000) ก็ให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าการพัฒนาจิตสำนึก ในเด็กตั้งแต่อายุน้อยทำได้โดยแม่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความใกล้ชิด ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก ประเด็นที่อาชีพของแม่มีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กส่วนหนึ่งอาจจากการมีสถานะทางการงานและการเงินที่มั่นคง มีระบบการทำงานที่ชัดเจนเป็นเวลาก่อน การจัดระบบการเลี้ยงดูลูกจะมีความสะดวกและต่อเนื่องสามารถสรุปได้ว่ามีผลต่อพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของเด็กและเยาวชน โดยผลการศึกษา ประเด็นอาชีพของแม่ มีข้อมูลสนับสนุนจากสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (2560) ว่าปัจจุบันประเทศไทยบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวมีมากขึ้นโดยเฉพาะบทบาทในการหารายได้เข้าสู่ครอบครัว ซึ่งถือเป็นการช่วยรับภาระในการทำงานหาเลี้ยงของครอบครัวมากขึ้น อีกทั้งยังแสดงถึงบทบาทความรับผิดชอบในหน้าที่ที่มี และแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำและเป็นต้นแบบให้แก่ลูกได้เป็นอย่างดี โดยแม่ที่ทำงานมีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กส่วนหนึ่งอาจมาจากการมีสถานะทางการงานทำให้มีการเงินที่มั่นคงมากขึ้น สามารถจัดระบบการทำงานที่ชัดเจนเป็นเวลาก่อน การจัดระบบการเลี้ยงดูลูกจะมีความสะดวกและต่อเนื่อง แม้ว่าอาชีพการทำงานของแม่จะมีนัยสำคัญทางสถิติไม่ครบทุกอาชีพแต่การที่แม่เลือกประกอบอาชีพยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ลูกของตนเมื่อเปรียบเทียบกับแม่ที่ไม่ทำงาน อีกทั้งการตัดสินใจประกอบอาชีพ นอกจากจะมาจากความสามารถและความสนใจส่วนบุคคลแล้ว ยังหมายถึงการมีคุณธรรมพื้นฐานเพิ่มเติมด้วย ไม่ว่าจะเป็น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัย อดทน และคุณธรรมต่างๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละอาชีพ จึงสามารถสรุปได้ว่าหากแม่มีงานทำหรือประกอบอาชีพจะสามารถดูแลเลี้ยงดูเด็กได้ดีกว่าแม่ที่ไม่มีงานทำและมีผลต่อพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของเด็กและเยาวชน แต่จากการวิเคราะห์ก็กลับพบว่าลักษณะประชากรของพ่อ ไม่ว่าจะเป็น อายุ การศึกษาและอาชีพกลับไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะการใช้ชีวิตของผู้ชายมักมีการออกจากบ้าน ทำงานเข้าสังคม จึงอาจไม่ได้ใช้เวลาทุ่มเทดูแลลูกได้อย่างเต็มที่ หรือด้วยลักษณะการเป็นผู้ชายที่มองภาพรวมมากกว่าการลงรายละเอียดทั้งอารมณ์ความรู้สึกและเรื่องส่วนตัว จึงทำให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่แตกต่างออกไปจากแม่

การให้และใช้เวลาไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย อย่างไรก็ตาม แม้จากผลการวิเคราะห์จะพบว่าการให้และการใช้เวลาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อถูกแยกออกมาเป็น ปัจจัยเดียว แต่ถ้าวรวมอยู่ในปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวจะพบว่าปัจจัยความรักความเข้าใจในครอบครัวมีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านเวลาเป็นมิติหนึ่งของความรักความเข้าใจในครอบครัวซึ่งต้องประกอบเป็นปัจจัยใหญ่จึงจะมีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน นอกจากนี้จากที่ผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยความรักความเข้าใจในทุกแบบจำลองมีความสัมพันธ์กับคะแนนคุณธรรมจริยธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติยังแสดงให้เห็นว่าปัจจัยนี้มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนอย่างแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่าความรักความเข้าใจในครอบครัวมีผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย โดยรัฐต้องส่งเสริมให้ทุกครอบครัวมีการส่งเสริมและพัฒนารูปแบบของความรักความเข้าใจดังกล่าวให้ครบทุกด้านทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในขณะที่พ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จากผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก คือ อาชีพการทำงานของแม่ ดังนั้นควรสนับสนุนให้แม่สามารถจัดสรรเวลาในการทำงานให้เหมาะสมกับการเลี้ยงดูลูกได้ โดยอาจมีความยืดหยุ่นมากขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่แม่รวมทั้งทำงานไปด้วยได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง โดยอาจมีการออกกฎหมายที่รองรับการลางานหรือการเปิดสถานเลี้ยงดูเด็กในที่ทำงานเพื่อให้แม่สามารถใกล้ชิดกับลูกได้แม้ในเวลาทำงานเพื่อเพิ่มทั้งเวลาและไม่ทำให้การทำงานของแม่กลายเป็นอุปสรรคในการส่งผ่านความรักความเข้าใจและการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมแก่ลูก

นอกจากนี้การให้เวลาและการใช้เวลาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเลย เมื่ออยู่เดี่ยวๆ และมีการแยกออกมาจากปัจจัยทางความรักความเข้าใจ จึงจำเป็นต้องเสริมด้วยมิติความรักความเข้าใจอื่นๆ และต้องมีให้เวลาอย่างต่อเนื่อง มีการใช้เวลาอย่างเหมาะสม มีการให้คำปรึกษาหรือการสื่อสารที่เหมาะสมและมีคุณภาพ และมีบุคคลที่ให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นตัวแบบให้กับเด็กและเยาวชน ส่งผลต่อคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนมากกว่า การจัดสรรเวลาและวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ดีจึงเป็นสิ่งทีพ่อแม่ผู้ปกครองพึงกระทำและรัฐก็ควรให้การสนับสนุนในเรื่องนี้อย่างจริงจัง

แต่อย่างไรก็ตามการให้เวลาของพ่อแม่ผู้ปกครองต่อเด็กในสถานการณ์ปัจจุบันไม่ต้องมาก แต่ต้องใช้เวลาอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพโดยสามารถมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ให้เวลาในการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก รู้จักยกย่อง ชมเชยให้กำลังใจร่วมแก้ปัญหา มีการให้สมาชิกในครอบครัวร่วมสร้างบทบาทในครอบครัวให้กับเด็ก พ่อแม่เป็นต้นแบบเด็กด้านเพศสภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมรวมทั้งในยุคปัจจุบันที่มีการติดต่อสื่อสารผ่านโทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต พ่อแม่ผู้ปกครองต้องรู้จักใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีเหล่านี้ด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยเสนอว่าควรจัดให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพกับเด็กเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความรักความเข้าใจในครอบครัว เพื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของพ่อแม่ผู้ปกครอง อันจะสามารถแสวงหาแนวทางการพัฒนาวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่าย

นอกจากนี้ควรศึกษารูปแบบและวิธีการของการใช้เวลาที่เหมาะสมของพ่อแม่ที่มีอาชีพต่างกัน โดยมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ในการอบรมสั่งสอนและการเป็นต้นแบบสำหรับบุตร

อีกทั้งยังควรศึกษารูปแบบการใช้สื่อ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ใช้ในการสื่อสารและเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับเด็กและเยาวชน อันจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ให้การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน

รายการอ้างอิง

- Baumrind, D. (1971) Current Patterus of Parental Authority “Developmental Psychology Monograph 4: 1 – 103. 3 (1985) Bee Hoffman.
- Bindah, E.V., & Othman, M.N. (2012). An empirical study of the Relationship between young Adult consumers characterized by a Religiously-oriented family communication Environment and Materialism. *Cross-cultural Communication*, 8(1), 7-18.DOI: 10.3968/j.ccc.1923670020120801.355
- Damon William (1988) *The moral Child Nurturing Children's Natural Moral Growth*. University of Michigan, Free Press
- Gray (1977) *the Inclusive Society: Social Exclusion and New Labour* London: IEA Health and Welfare Unit
- Hartup, w.w. (1989). Behavioral manifestations of children's frendships.In T.j. Berndt & G.W. Ladd (Eds.), *Peer relationship in child development*. New York: Wiley.
- Laible, D.J. and Thompson, R.A. (2000). Mother-Child Discourage, Attachment Security, Shared Positive Affect, and Early Conscience Development. *Child Development*, 71(5), 1424-1440.
- Popenoe, D. (1996). *Life without father*. New York, NY: Mark Kessler Books.
- Proverbs 22: 6 Start Children off on the way they, Bille Gateway
- Shore, A.N. (2001). *Effect of a Secure Attachment Relationship on Right Brain development and Infant Mental Health*. Los Angeles: Department of Psychiatry and Biobehavioral Sciences.
- Snyder CR, Shane J L. (2007) *The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths*. Positive Psychology. California: Sage publications, Inc. 70
- Steinberg, R.J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- Steppe (2013) *Raising A Moral Child*. Family and Relationship. <http://www.vision.org/visionmedia/child-development-core-competencies-moral-system/67422.aspx>
- Wooldridge, J.M. (2013). *Introductory econometrics: A modern approach* (5th ed.). Mason, OH: South – Western, Congage Learning.
- กัญญนันท์ ภัทร์สรณ์ศิริ. (2554). บทบาทของพ่อแม่ในการอบรมดูแลบุตรธิดาให้เป็นเยาวชนที่ดีของสังคม. นำมาจาก <http://km.moi.go.th/km/gender/gender9.pdf>.

- เกษม ต้นติผลลาชีวะ. (2540). การพัฒนาครอบครัว กรุงเทพมหานคร, กองฝึกอบรมกรุงเทพมหานคร
- ปวีณภัทร นิธิตันติวัฒน์, &ขวัญใจ เพทายประกายเพชร. (2016). การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์และการ
ทำแท้ง: แนวทางป้องกันสำหรับวัยรุ่น. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ, 32(2).
- โพธิพันธ์ พานิช. (2544). การศึกษาพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์
นครปฐม, สถาบันบัณฑิตพัฒนาศิลป์
- พิยชอล มะหะหมัด, ปราณี ทองคำ, และมารุต คำชะอม. (2551). บทบาทของครอบครัวในการ
ปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี.
วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 14(1).
- ศุภาศิริ การิกากุญจน์. (2541). บทบาทของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาประชากร,
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนันทา พลับแดง. (2558). การพัฒนาพลังปัญญาของเยาวชนไทย โดยผ่านสถาบันครอบครัว.
วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2554). รายงานสถานการณ์ครอบครัว.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2560). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว
พ.ศ.2560-2564. นำมาจาก <http://www.moj.go.th/view/7762>.
- อมรวิรัช นาครทรรพ. (2548). เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร:องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ภาคผนวก

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทยที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

ประเด็นคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย	จำนวนและร้อยละที่รับได้	จำนวนและร้อยละที่ไม่แน่ใจ/ตัดสินใจไม่ได้	จำนวนและร้อยละที่รับไม่ได้
นักเรียนกลัวว่าสอบตกแล้วบิดามารดาจะเสียใจ จึงแอบนำคำตอบเข้าห้องสอบ	13.75 (1,092)	20.64 (1,639)	65.60 (5,207)
นักเรียนเห็นว่าเพื่อนหยิบมือถือของคนอื่นไปแต่ไม่บอกครู	9.11 (723)	8.13 (646)	82.76 (6,569)
เจ้าหน้าที่การเงินต้องการเงินเพื่อรักษามารดาที่ป่วยหนัก จึงนำเงินของหน่วยงานไปใช้ก่อนแล้ว	17.50 (1,389)	22.07 (1,752)	60.43 (4,797)
นักการเมืองโกงได้ ถ้าแบ่งเงินให้ชาวบ้าน	10.54 (836)	7.16 (569)	82.30 (6,533)
ชาวบ้านตอบแทนนักการเมืองที่ให้เงิน ด้วยการไปลงคะแนนเสียงให้	12.08 (959)	8.35 (663)	79.57 (6,316)
ข้าราชการรู้ว่ามีการตัดถนนจึงไปบอกญาติพี่น้องให้ไปซื้อที่ดินเก็งกำไร	17.28 (1,372)	8.76 (695)	73.96 (5,871)
ข้าราชการปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งที่ไม่ถูกต้อง ตามกฎหมายเพราะเกรงว่าจะมีผลต่อหน้าที่การ	15.63 (1,240)	7.06 (560)	77.32 (6,138)

หมายเหตุ N=7,938 คน (ปรับปรุงจากข้อมูลโครงการสำรวจสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทย พ.ศ.2558: ตามกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์และประชากรในการวิจัย)